

KÖTÜLEME SURETİYLE HAKSIZ REKABET EYLEMİ VE BAZI ÖZEL DURUMLAR

Yrd. Doç. Dr. R. Tamer PEKDİNÇER
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi

ÖZET: 6102 sayılı TTK m. 55/1-a hükmünün 1. no.lu alt bendine göre “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek” bir haksız rekabet halidir. Kötüleme olarak adlandırılan bu durum, uygulamada en fazla işlenen haksız rekabet hallerinden biridir. Kötülemenin tespiti, ilk bakışta sıradan ve çözümü kolay bir sorun gibi gözükür. Ancak ne var ki, her bir somut olayın kendi şartları içinde ele alınması gerekliliği sorunu karmaşık hale getirmektedir. Bazı durumlarda, kötüleyici açıklamaları yasaklamayı amaçlayan haksız rekabet hükmü ile, bireylerin ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü veya hak arama özgürlüğü gibi temel hak ve hürriyetlerini korumayı amaçlayan anayasa hükümleri karşı karşıya gelebilmektedir. Oysaki haksız rekabet hukuku ile anayasa hukuku tamamen farklı amaçlar gütmekte ve farklı dinamikler üzerinden hareket etmektedir. Dolayısıyla, haksız rekabet hukukuna dayanan bir ihtilaf bu hukukun ilkeleri içinde çözümlenmelidir. Bu çalışmada, kötülemenin ne olduğu, nasıl tespit edileceği ve uygulamada görülen bazı özel durumlarda soruna nasıl yaklaşılması gerektiği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, Kötüleme, Yanlış, Yanıltıcı veya Gereksiz Yere İncitici Açıklamalar, Temel Hak ve Hürriyetler, Bilim Özgürlüğü.

Unfair Competition Through Defamation and Some Special Situations

ABSTRACT: Article 55/1-a of the Turkish Commercial Code (nr. 6102) states that “to defame others or the goods, business products, prices, activities, business operations of others in a false, misleading or unnecessary way by offending declarations” is a type of unfair competition. This type of unfair competition is called defamation and it is very common in practice. To determine the defamation seems an ordinary and easy problem to solve. However, each case should be evaluated under its own circumstances and this makes the matter complicated. In some cases, the regulation which aims to forbid the defamation may contradict the provisions of the constitution

which aim to protect fundamental rights and freedoms such as freedom of speech, freedom of press, freedom of science and art or right to legal remedies. Yet, the law of unfair competition and constitutional law seek different purposes and have different dynamics. Accordingly, a conflict arising from the law of unfair competition should be resolved according to the principles of that area of law. In this study, the definition and determination of defamation, and the approach that should be embraced in some special situations seem in practice are examined.

Keywords: Unfair Competition, Defamation, False, Misleading or Unnecessary Offending Declarations, Fundamental Rights and Freedoms, Freedom of Science.

I. GİRİŞ

6102 sayılı TTK m. 55/1-a hükmünün 1. no.lu alt bendi “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek” fiilini bir haksız rekabet hali olarak öngörmüştür. Bu hüküm esasen “Başkalarını veya onların emtiasını, iş mahsullerini, faaliyetlerini yahut ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya lüzumsuz yere incitici beyanlarla kötülemek” şeklindeki 6762 sayılı eTTK m. 57/1 hükmünün tekrarı niteliğindedir. Yeni kanunda daha sade ve güncel bir Türkçenin kullanılmış olmasının yarattığı farklılık bir kenara bırakılırsa, iki hüküm arasındaki tek fark yeni hükümde, mehaz UWG Art. 3 lit a hükmüne paralel olarak, “fiyatlarını” ibaresine yer verilmiş olmasıdır.¹ Hükümün amacı, rekabete ortamına katılanların ticari itibarlarını korumaktır.²

Ne TTK’da ne de mehaz UWG’de kötülemenin tam bir tanımı yer almaktadır. Bununla birlikte kötülemeyi, muhatabın üzerinde olumsuz etki yapan, her türde ve içerikteki karalayıcı veya küçültücü açıklama olarak nitelendirmek mümkündür.³ Niteliği gereği kötüleme bir beyanı gerektirmektedir.⁴ Dolayısıyla

¹ Bununla birlikte bu ibareye yer verilmiş olması da kanaatimizce esaslı bir yenilik değildir. Zira her ne kadar eTTK’da başkalarının “fiyatlarının” kötülenmesi açık bir haksız rekabet hali olarak düzenlenmemiş olsa da, hükmün kapsamına girecek şekilde bir kimsenin “fiyatlarının” kötülenmesinin de eTTK sisteminde haksız rekabet olarak nitelendirileceği açıktır. İsviçre Federal Mahkemesi, İsviçre halkının Lux sabunlarını -80 Frank almaya zorlandıklarını, oysa bu sabunların -50 Franka satılabileceğini belirterek rakibi “Kartel Tiranı” (*Trusttyrann*) ve rakibin tanınırlığını da “utandırıcı/alçaltıcı” (*unberühmlich*) olarak nitelendiren bir kimsenin açıklamalarını gereksiz yere incitici bulmuştur (BGE 79 II 411 - DAVID, Lucas/JACOBS, Reto, *Schweizerisches Wettbewerbsrecht*, 5. Aufl., Stämpfli, Bern 2012, N. 157).

² HOFER, Lorenza Ferrari/VASELLA, David., *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht - Wirtschaftsrechtliche Nebenerlasse: KKG, FusG, UWG und PauRG*, Amstutz, M. (Hrsg.), 2. Aufl., Schulthess Verlag, Zürich 2012, Art. 3, N. 4; BAUDENBACHER, Carl/GLÖCKNER, Jochen, *Lauterkeitsrecht - Kommentar zum Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Helbing & Lichtenhahn, Basel-Genf-München, 2001, Art. 3 lit a, N. 3. Yazarlar hükmün hem kişisel hem de ticari itibarı koruma amacına yönelik olduğunu belirtmektedirler.

³ KARAYALÇIN, Yaşar, *Ticaret Hukuku, I. Giriş - Ticari İşletme*, 3. Baskı, Ankara 1968, s. 457; TEOMAN, Ömer, *Ticari İşletme Hukuku*, (Ülgen, I. Helvacı, vd.), 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, s. 458; ÖRS, Fahri Halil, *Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet*, Ankara Yayınları, Ankara 1958, s. 34; PEDRAZZINI, Mario M./PEDRAZZINI, Federico A., *Unlauterer Wettbewerb - UWG*, 2. Aufl. Stämpfli, Bern 2002, N. 5.04; BERGER, Mathias, *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) - Basler Kommentar*, Hilty/Arpagaus (Hrsg.), Helbing & Lichtenhahn, Basel 2013, Art. 3. lit. a,

kural olarak sadece sessiz kalınmış olmasını kötüleme olarak nitelendirmeye olanak yoktur.⁵ Kötüleme kastının bulunmasına da gerek yoktur.⁶

Bir açıklamanın kötüleme olarak nitelendirilebilmesi için her şeyden önce o açıklamanın rekabete ilişkin olması, yani rekabet ortamını etkilemeye elverişli olması gerekir.⁷ Ancak bu açıklama dolayısıyla rekabetin mutlaka etkilenmiş olması veya kötülemeyle güdülen amacın gerçekleşmiş olması gerekmez.⁸ Belirleyici olan, o açıklamanın ulaştığı kitlenin tarafsız ve objektif,⁹ ortalama bir ferdi nezdinde bu açıklamanın rekabeti etkilemeye elverişli olup olmadığıdır.¹⁰ Bu ise şüphesiz ki her bir somut olayın kendi şartları ışığında değerlendirilmelidir.¹¹

Bu hükmün uygulanabilmesi için kötüleyen ile kötülünen arasında bir rekabet ilişkisinin bulunmasına da gerek yoktur. Kötüleme suretiyle haksız rekabet bu yönüyle bir rakip tarafından yapılabileceği¹² gibi üçüncü kişiler tarafından da yapılabilir.¹³ Hatta somut olayın şartları altında bir basın-yayın faaliyetinin¹⁴ veya bilimsel bir araştırmanın sonuçlarının açıklanması¹⁵ da haksız rekabet olarak nitelendirilebilir.¹⁶

N. 10; Krş. **HOFER/VASELLA**, Art. 3, N. 1 vd.; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N. 7. Kötüleme suretiyle haksız rekabet teşkil eden eylem aynı zamanda hedef alınan kimsenin kişilik haklarını da zedeliyor olabilir. Bu durumda Türk Medeni Kanunu'nun kişilik haklarını koruyan hükümler de pekâlâ uygulama alanı bulabileceği öteden beri kabul edilmektedir. Ayrıca bkz. **ERDİL**, Engin, *Haksız Rekabet Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 62.

⁴ **SPITZ**, Philippe, in: *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Stämpflis Handkommentar, Spitz./Jung (Hrsg.), Stämpfli, Bern 2010, Art. 3 lit. a, N. 26; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N.5.

⁵ **HOFER/VASELLA**, Art. 3, N. 1; **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 26.

⁶ **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 28.

⁷ **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 23; **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 29; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N. 6.

⁸ **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 8. **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 28. Bir kimsenin kredibilitésinin gerçeğe aykırı olarak kötüleyen bir açıklamanın, kredi başvurusu başka bir sebeple reddedilmiş olsa bile haksız rekabet teşkil edeceği konusunda bkz. BGer SMI 1996, 499.

⁹ **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 49.

¹⁰ **HOFER/VASELLA**, Art. 3, N. 4; **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 35; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N. 27.

¹¹ **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 10.

¹² Rakip işletmenin, patent haklarını ihlal etmeden üretim yapamayacağını ifade etmek (BGer SMI 1967, 141) veya rakibin beş parasız olduğunu (*n'avait pas le sou*) dile getirmek (BGE 74 IV 115) haksız rekabettir (**BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N. 11).

¹³ **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 14; *Spitz*, Art. 3, lit. a, N. 54. Krş. **HOFER/VASELLA**, Art. 3, N. 1: "UWG 3 lit. a hükmü bir müşteriye, tedarikçiye veya üçüncü bir kişiye karşı yapılan açıklamaları kapsar; sadece rakibe karşı yapılmış bir açıklama söz konusu ise bu durumda UWG 2 (TTK m. 54/2) uygulanır".

¹⁴ BGE 117 IV 193.

¹⁵ BGE 120 II 76.

¹⁶ **KIRCA**, İsmail, *Bilimsel Araştırma Sonuçlarının Yayınlanması - Haksız Rekabet ve İfade Özgürlüğü*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999, s. 439 vd.; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit a, N. 6;

Tıpkı mehz İsviçre hukukunda olduğu gibi,¹⁷ karşılaştırmalı reklam yoluyla yapılan kötülemelere bu hüküm değil aksine *lex specialis* olan TTK m. 55/1-a hükmünün 5. no.lu alt bendi hükmü uygulanacaktır.

II. AÇIKLAMANIN NİTELİĞİ

Kötüleyici nitelikteki bir açıklama tek başına haksız rekabet teşkil etmez; o açıklamanın “yanlış”, “yanıltıcı” veya “gereksiz yere incitici” olması da gerekir.¹⁸ Açıklamanın bu üç kategoriden herhangi birine girmesi yeterlidir. Açıklama alternatifli bir yöntemle ele alınmalı,¹⁹ yani önce beyanın yanlış olup olmadığına; yanlış değilse bu kez de yanıltıcı olup olmadığına ve nihayet yanıltıcı da değilse bu kez de gereksiz yere incitici olup olmadığına bakılmalıdır.²⁰

1. Yanlışlık

Açıklamanın yanlışlığı ile, gerçeğe aykırı bir konunun dile getirilmesi kasdedilmektedir. Dolayısıyla yanlışlık sadece gerçekliği ve doğruluğu ölçülebilen konular için gündeme gelir.²¹ Başka bir ifadeyle yanlış açıklamalarda aslında bir durum değerlendirmesi söz konusudur.²² Açıklanan durum gerçeğe aykırıysa yani doğru değilse bu hüküm anlamında bir “yanlış açıklama” var demektir.

Bununla birlikte, bu hükümde aranmanın mutlak bir doğruluk ve gerçeğe birer uygunluk olmadığını da belirtmek gerekir.²³ Dolayısıyla bu noktada da somut olayın şartları göz önünde bulundurulmalıdır.²⁴ Özellikle basının bir du-

¹⁷ DAVID/JACOBS, N. 152; HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 1; BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit a, N. 4.

¹⁸ PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.12; HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 6; BGE 122 IV 33.

¹⁹ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 34.

²⁰ BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit a, N. 13; HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 6. eTTK m. 57/1 (TTK m. 55/1-a hükmü 1. no.lu alt bendi) hükmünün mefhumu muhalifi gereği, bir açıklamanın gerçeği yansıtmaması, yanlış veya incitici nitelik taşımaması halinde kötüleme ve dolayısıyla haksız rekabetin bulunmadığı, ancak kanunun açık ifadesine rağmen, kötüleme eyleminin hiçbir zaman iyi niyet unsuru taşımayacağı, bu nedenle gerçeğe uygun olsun ya da olmasın haksız rekabetin mevcut olduğu yönündeki görüş için bkz. **ORUÇ**, Murat, Haksız Rekabette Maddi Tazminat Davası, Seçkin, İstanbul 2009, s. 29. Kanunun açık ifadesi karşısında bu görüşe katılmıyoruz.

²¹ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 35; BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit a, N. 14.

²² BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 14; HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 7; SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 35. Krş. BERGER, Art. 3. lit. a, N. 32 vd. Her ne kadar yanlış beyanlarla yapılan kötülemelerde çoğunlukla bir durum değerlendirmesi söz konusu olmakla birlikte, yine de bu fikrin doğru olmadığı yönünde bkz. PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.16.

²³ HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 7.

²⁴ BGE 122 IV 33. Y Bankasında yatırım danışmanı olarak çalışan A, kendisine müracaat eden bir yatırımcı F'ye verdiği uzman görüşünde, X fonu hakkında olumsuz değerlendirmelerde bulunmuş ve bu fona yatırım yapmanın karlı olmayacağını vurgulamak amacıyla bu fonun neredeyse ödenebilir bir fiyatının bulunmadığını ifade etmiştir. Reuters ve birçok gazetede bu fonun bir fiyatının yayınlandığını belirten davacı X, A'nın açıklamalarının yanlış ve gerçeğe aykırı olduğunu belirtmiştir. Federal Mahkeme ise bu cümlenin gerçeğe aykırılığında kuşku bulunmadığını, ama yine de sadece bu cümlenin değil açıklamaların tamamına bakılması gerektiğini dile getirmiş ve

rumu haberleştirirken, haberinin anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla konuyu özetlemesi ve basitleştirmesi, yani konuyu tam olarak ve tüm yönleriyle aktarmaması durumunda bu sorun ortaya çıkmaktadır. İsviçre Federal Mahkemesi de önüne gelen bir olayda bu konuyu tartışmış ve haklı olarak, bir kimsenin ticari itibarına etki edecek bir konuda, haber olarak sunulan içeriği okuyan ortalama bir kişide yanlış bir intiba bırakacak mahiyette olmamak kaydıyla, haberde gerçeğin tam ve tüm yönleriyle yansıtılmamasını hukuka uygun görmüştür.²⁵ Mahkeme, sonraki kararlarında da bu ilkeye sadık kalmıştır.²⁶

Yanlışlığın, bir konunun gerçeğe aykırı bir şekilde dile getirilmesi olarak nitelendirilmesi, doğası gereği gerçekliği ölçülemeyen düşünce açıklamaları veya estetik değerlendirmelerin de bu bağlamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorununu doğurmaktadır. İsviçre Federal Mahkemesi eski bir kararında²⁷ bir cep saatinin “çok basit, çirkin bir görüntüde ve kaba bir formda” (*sehr ärmlich, von unschönem Ansehen und plumper Form*) ifadeleriyle nitelendirilmesini haksız rekabet olarak görmemiştir. Hatta ilginçtir ki karar, bu nitelendirmenin doğru olduğu gerekçesine dayanmaktadır. Buna karşılık İsviçre öğretisi, yanlışlığı ölçme imkânı sunmadığı için bu tür açıklamaların bu hüküm kapsamına girmediği kanaatindedir.²⁸ Kanaatimizce de doğruluğunu ölçme imkânı sunmayan bu tür estetik değerlendirmeleri TTK m. 55/1-a hükmünün 1. no.lu alt bendi anlamında “yanlış” olarak nitelendirmeye olanak yoktur. Bununla birlikte bu tür bir açıklamanın somut olayın şartlarına göre değerlendirilmesi gerektiği²⁹ ve “gereksiz yere incitici” olabileceği de göz ardı edilmemelidir. Öte yandan her ne kadar sırf doğruluğunu ölçme imkânı sunmadığı için kötüleyici bir estetik değerlendirme “yanlış” açıklama olarak nitelendirilemese de, haksız rekabete karşı koruma bahşeden genel hüküm olan TTK m. 54/2 hükmünün uygulanmasının önünde hiçbir engel yoktur, olmamalıdır.

2. Yanıltıcılık

Yanıltıcılık ile, özünde doğruları içeren³⁰ bir açıklama veya nitelendirmenin, muhatap kitlede gerçekte olduğundan farklı bir şekilde algılanması kastedilmektedir.³¹ Açıklama dolayısıyla bir yanlışlığın olması da şart değildir; açıklamanın yanıltmaya elverişli olup olmadığına bakılmalıdır.³² Yanıltıcılığa sebep

açıklamaların tamamına bakıldığında bu aykırılığın olayın özünü örtüştüğü ve dolayısıyla bu durumda kötülemek suretiyle haksız rekabetten söz edilemeyeceği sonucuna varmıştır.

²⁵ BGE 123 III 354.

²⁶ BGE 4A_481/2007.

²⁷ BGE 22, 1164.

²⁸ BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit a, N. 14 vd.

²⁹ PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5. 15; HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 7.

³⁰ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 37; BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 23. Gerçeğe aykırı açıklamaların da yanıltıcılık teşkil edebileceği konusunda bkz. BERGER, Art. 3. lit. a, N. 40.

³¹ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 38; PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.18.

³² BERGER, Art. 3. lit. a, N. 39; PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.18

olan unsurun veya yanıltıcılığın konusunun ne olduğu veyahut yanıltma kastının bulunup bulunmadığı³³ önemli değildir; yanıltıcılığın rekabeti etkilemeye elverişli olması yeterlidir.³⁴ Yanıltıcılık bir konunun takdim ediliş tarzı, yapılan bir karşılaştırma, seçilen sözcükler, resimler veyahut renkler sebebiyle meydana gelmiş olabilir.³⁵

Yanıltıcılık, çoğunlukla yapma şeklinde bir eylemle (bir açıklamayla) gerçekleşiyorsa da bazen sessiz kalınarak, yani bir açıklamanın yapılmaması da yanıltıcılık sonucuna yol açabilir.³⁶ Belirtmek gerekir ki burada söz konusu olan bir durumun hiç açıklanmaması değil, konunun tam ve doğru olarak anlaşılabilmesi için açıklanması gereken bir hususun açıklanmamasıdır.³⁷ Böyle bir durumda, konunun muhatap kitlede tam, doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde anlaşılabilmesi için gerekli olan açıklama veya eklemelerin yapılmamış olması yanıltıcılık olarak nitelendirilebilecektir.³⁸ Örneğin bir ürünün sadece olumsuz özelliklerinin anlatılması, diğer özellikleri konusunda hiçbir açıklama yapılmayarak söz konusu olumsuz özelliklerin bu ürünün spesifik özellikleriymiş gibi yansıtılması haksız rekabet teşkil edecektir.³⁹

Yine olumsuz bir durumun, sadece belirli bir ürünü veya üreticiyi ilgilendirmiş algısını doğuracak şekilde dile getirilmesi veya olumsuz bir sonuca varmak için belirli bir ürünün veya üreticinin örnek seçilmesi, onun üzerinden tümevarım yapılması da yanıltıcılığa yol açabilecektir. Örneğin İsviçre Federal Mahkemesi, önüne gelen bir olayda deli dana hastalığına karşı, bir sivil toplum kuruluşu üyesinin bu kuruluşun bastırıldığı ve et tüketiminin olası sonuçlarına ve hastalığa karşı uyarıları içeren broşürleri farklı tarihlerde üç kez aynı kasabın önünde dağıtılmasının kötüleme suretiyle haksız rekabet olup olmadığını tartışmıştır.⁴⁰ Eylemin haksız rekabet olduğu sonucuna varan yerel mahkeme kararını eksik inceleme sebebiyle bozmuş ve broşür dağıtımının sadece bu kasabın önünde dağıtılıp dağıtılmadığının araştırılmasını; dağıtım sadece bu kasabın önünde yapılmışsa bunun haksız rekabet olacağı sonucuna varmıştır. Benzer şekilde ve bu karara da atıfta bulunarak, belirli bir kategorideki ilaçların olumsuz etkilerine yer verilen bir televizyon programında, rakiplere ait aynı kategorideki muadil ilaç isimlerinin hiç anılmadan, bu ilaçların sağlığa zararlı veya yeterince etkili olmadığı belirtilirken sadece kendi ilacının isminin anılmasının

³³ PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.18.

³⁴ HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 8.

³⁵ BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 24.

³⁶ BERGER, Art. 3. lit. a, N. 41; BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 24

³⁷ BERGER, Art. 3. lit. a, N. 42; Üçüncü kişilerin açıklamalarının olduğu gibi aktarılması halinde de, gerekli açıklamaların eklenmemiş olması durumunda yanıltıcılığın gündeme gelebileceği konusunda bkz. SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 39.

³⁸ BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 24.

³⁹ BGE 124 III 72.

⁴⁰ BGE 123 IV 211.

haksız rekabet oluşturduğunu iddia eden davacıyı haklı bulan Federal Mahkeme, sadece davacıya ait ilaç isminin anılmasının, aynı kategorideki tüm ilaçlara ilişkin bir olumsuzluğun sanki bu ilacın özelliğiymiş algısını doğuracağını ve bunun da yanıltıcı olduğunu belirtmiştir.⁴¹

Yukarıdaki kararlar da göstermektedir ki, bilgilendirme amacıyla yapılan açıklama veya yayınlarda eğer bir örnek seçilecekse, belirli bir üreticiyi veya sadece belirli bir ürünü değil, ayırım yapmaksızın o ürün veya üretici grubunun tamamını ifade edecek örnekler seçilmelidir.

Öte yandan, belirli bir ürün örnek gösterilse bile, dikkat çekilen olumsuzluğun sadece örnek gösterilen o ürünle bağlantılı olmadığı ve aslında o kategorideki tüm ürünleri ilgilendirdiği bu açıklamanın ortalama bir muhatabı nezdinde çok belirgin ise o durumda sadece bir ürünün örnek seçilmesi haksız rekabet oluşturmayacaktır. Nitekim motosiklet ve moped türü araçların yol açabileceği tehlikelere karşı uyarı amacıyla asılan bir trafik levhasında kendi üretimi olan standart ve bilindik bir moped tasvirine yer verilmesini haksız rekabet olarak nitelendiren üreticinin açtığı davada Cenevre Kanton Mahkemesi, dikkat çekilen tehlikenin münhasıran o marka ve modele değil o kategorideki tüm araçlara ilişkin olduğunu oldukça açık olduğu gerekçesiyle haksız rekabet iddiasını reddetmiştir.⁴²

Bir açıklamanın yanıltıcılığından söz etmek için o açıklama neticesinde açıklamanın ulaştığı kişi veya kitlenin bu açıklama dolayısıyla gerçekten yanıltılmış olmasına gerek yoktur.⁴³ Yanılma ihtimalinin bulunması, başka bir deyişle, objektif bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde o açıklamanın yanıltmaya elverişli olması yeterlidir.

Yanıltıcılığın bulunup bulunmadığında ise ne açıklamayı yapanın, ne de bu açıklama dolayısıyla haksız rekabete uğradığını iddia edenin algısı belirleyicidir. Değerlendirmede, o açıklamanın hedef kitlesinin ortalama bir bireyinin bu açıklamayı nasıl anladığı ve o kitlede nasıl bir algının oluştuğu dikkate alınır.⁴⁴ Örneğin bir gazete haberinde yer alan açıklamaların bu hüküm bağlamında yanıltıcı olup olmadığı değerlendirilirken o gazetenin ortalama bir okuyucusunun algısı;⁴⁵ bilimsel bir toplantıda dile getirilen teknik bulguların yanıltıcı ve kötüleme olup olmadığında ise o toplantıya katılanların bu açıklamalar yüklediği anlam dikkate alınır. Bu da göstermektedir ki, bir açıklamanın yanıltıcı olup olmadığı ve bu vesileyle kötüleme suretiyle haksız rekabet teşkil edip etmediği belirlenirken genel bir kural koymak yerine somut olayın şartları dikkate alınmalıdır.

⁴¹ BGE 124 III 72.

⁴² CJ GE, SMI 1994, 235.

⁴³ **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 27.

⁴⁴ TTK m. 55 gerekçesi; **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 38; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 27.

⁴⁵ BGE 117, IV 193.

3. Gereksiz Yere İncitcilik

Kural olarak yanlış ve yanıltıcı olmayan bir açıklama kötüleme teşkil etmez.⁴⁶ Ama bir açıklama doğru olsa ve yanıltıcı olmasa bile bazen içerik veya dile getiriliş biçimi ile amacını aşabilir ve hedef aldığı kişinin ticari itibarını zedeleyebilir.⁴⁷ Dolayısıyla, her ne kadar gerçek bir durum dile getirilse bile bu açıklamanın ulaştığı kitlede gerçekle örtüşmeyen bir algının doğmasına sebep olabilir. İşte bu tür açıklamalar gereksiz yere incitici açıklamalar olarak nitelenir.⁴⁸

Gereksiz yere incitcilik halinde, çoğunlukla gerçek bir durumun dile getirilmesi söz konusudur.⁴⁹ Ancak bazen gerçek olup olmadığı ölçülemeyen konuların dile getirilmesi de gereksiz yere incitici olabilir. Diğer bir ifadeyle, gereksiz yere incitcilik durum değerlendirmeleriyle gerçekleşeceği kadar bir değer yargısının, yani bir eleştirinin dile getirilmesi suretiyle de gerçekleşebilir. Belirleyici olan bu eleştirinin hem içeriği, hem dile getiriliş tarzı ve şekli hem de ölçüsü açısından objektif olarak haklı olup olmadığıdır. Buradaki temel hareket

⁴⁶ BAUDENBACHER/GLÖCKNER, Art. 3 lit. a, N. 29.

⁴⁷ Davalının, eczane ve hekimlere gönderdiği broşürlerde kendi ürettiği ilacı can simidine; rakibin ürettiği ilacı ise yamalı iç lastiğe benzetmesi, eczacıları ikaz etmenin ötesinde davacının ilacını lüzumsuz yere incitici açıklamalar ile kötüleme amacını taşımaktadır (Y. 11. HD, T. 15.10.2009, E. 2008/441, K. 2009/10594 - ERDİL, s. 71 vd.). Yine 30.12.2012 tarihli bir kararında Yargıtay 11. HD, uzun zamandır yabancı bir elektronik şirketinin Türkiye distribütörlüğünü yapan ve bu ilişki sona erdikten sonra, aslında hiçbir gereği yokken, distribütörlüğünü yaptığı ürünler hakkında gazetelere verdiği ilan ile, o marka altında piyasaya sürülen bazı LCD televizyonlarda üretim hatası olduğunu, teknik arıza nedeniyle yoğun müşteri şikayetine maruz kaldıklarını, gerek maddi gerekse tüketici güveni açısından telafisi imkansız ölçüde zarar gördüğünü belirten distribütörün bu eyleminin haksız rekabet olmadığını belirten yerel mahkeme kararını (birtakım başka gerekçelerle birlikte) "(...) Öte yandan, bir eylemin haksız rekabet teşkil edip etmeyeceği her somut olayın özellikleri dikkate alınarak belirlenmesi gerektiği kuşkusuzdur. Davalı tarafından davaya konu ilanda geçen televizyonlara ilişkin olarak üretim hatasına dayalı yoğun müşteri şikayeti ile ilgili somut bir delil ibraz edilmediği gibi, dava konusu ilanda 'L... markasının' ibaresinin diğerlerine göre daha büyük, kaim ve koyu renklerle yazıldığı da sabittir. Esasen ilanın zamanlaması, şekli ve içeriği de nazara alındığında tüketiciyi bilgilendirmek amaçlı okluğunun kabulü hayatın olağan akışına aykırıdır. Zira, dava konusu ilandan önce davalının uzun süreden beri iş ilişkisi içerisinde olduğu davacı tarafa hiç bir bildirimde bulunmadan ve ona başvurmadan üstelik iş ilişkisi ile ilgili fesih bildiriminde bulunmadan sonra dava konusu duyuruyu yaptırmasının iyi niyet kuralları ile bağdaşmadığı açıktır. Bu durumda, mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, dava konusu ilana konu televizyonların sayısı, ilanın şekli ve zamanlaması da gözeticilerle kamuoyunu bilgilendirme amacının çok ötesinde üretici şirketi incitme amacı taşıdığından diğer bir ifade ile davaya konu ilanın TTK'nun 57/1'nci maddesi bağlamında haksız rekabet oluşturduğunun ilke olarak kabulü gerekirken, yanılgılı değerlendirmeye dayalı yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmiş olması doğru bulunmamıştır." diyerek haklı olarak bozmuştur (Y. 11. HD, T. 30.10.2012, E. 2011/13478, K. 2012/16860). Gerek bahsi geçen Yargıtay kararı gerekse dava konusu ihtilafa ilişkin olarak yerel mahkeme için yazılmış olan ve eylemin haksız rekabet teşkil ettiği kanaatini bildiren bilirkişi raporu ve ihtilafa ilişkin Yargıtay kararın kısa bir analizi için bkz. PEKDİNÇER, R. Tamer, *Haksız Rekabet ve Marka Hukukuna İlişkin Bilirkişi Raporları ve Mütalaalar - Yüksek Mahkeme Kararları ile Birlikte*, Legal, İstanbul 2015, s. 86 vd.

⁴⁸ TTK m. 55 gerekçesi; PEDRAZZINI/PEDRAZZINI, N. 5.20.

⁴⁹ Aksi takdirde gereksiz yere incitcilikten değil yanıltılıktan söz edilir (HOFER/VASELLA, Art. 3, N. 9). Aynı sebeple yanıltıcı açıklamalar da bu kapsamda değerlendirilmemelidir.

noktası ise dürüstlük kuralı olmalıdır.⁵⁰ Bir eleştirinin dile getirilmesi, objektif olarak ve dürüstlük kuralı ışığı altında haklı ve makul bir gerekçeye dayanmalıdır.⁵¹ Eleştiri ölçülü olmalı,⁵² dürüst ve bozulmamış rekabet düzenini sağlamaya ve korumaya elverişli olmalı;⁵³ bu amaca dayanan haklı ve gerekli bir yönü bulunmalıdır.⁵⁴ Eğer haklı bir sebebi yoksa, dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamıyla örtüşmüyorsa, hiçbir gereği yokken rakibin kişisel tercihlerini hedef alıyorsa veyahut sadece ve sadece rakibe duyulan sempatiyi azaltmayı amaçlıyorsa o beyanın gereksiz yere incitici olduğu söylenebilir.⁵⁵ Örneğin İsviçre Federal Mahkemesi, rakip veya rakibin ürünleri hakkında “adi bir taklit” (*mauvaise imitation*)⁵⁶, “değeri düşük ve kusurlu” (*minderwertig und mangelhaft*)⁵⁷, “pis kokulu ve kokuşmuş” (*übel riechend und stinkend*)⁵⁸, “güvenilmez” (*unzuverlässig*)⁵⁹ gibi ifadelerin kullanılmasını “gereksiz yere incitici” olarak vasıflandırmıştır.

Bir beyanın gereksiz yere incitici olup olmadığı değerlendirilirken, yukarıda belirtilen ilkeler haricinde somut kıstaslar öngörmek ne mümkün ne de doğrudur. Onun yerine somut olayın şartlarına bakılmalı ve haksız rekabet hukukunun amacı ve dürüstlük kuralı doğrultusunda bir değerlendirme yapılmalıdır.

Gereksiz yere inciticiğin söz konusu olduğu olayların önemli bir kısmında, açıklamalarla hedef alınan kişinin kişisel tercihlerinin, bireysel veya toplumsal aidiyetinin dile getirilmesi söz konusudur. Açıktır ki, bu tür açıklamaların rekabetle, dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamının sağlanmasıyla hiçbir bağlantısı ve alakası yoktur.⁶⁰ Bu nedenle rakip hakkındaki bu tür açıklamalar

⁵⁰ 6102 sayılı TTK sisteminde, haksız rekabetin tespitinde dürüstlük kuralının belirleyici olduğu yönünde bkz. **AYHAN**, Rıza, *Ticari İş - Ticari İşletme - Tacir - Ticaret Sicili - Ticaret Unvanı - Haksız Rekabet*, Sempozyum - Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu (12-13 Nisan 2013), Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XVI (2012), S: 3-4, s. 47.

⁵¹ Örneğin İsviçre Federal Mahkemesi, önüne gelen bir olayda bir yatırım fonunun hisselerinin belli bir yatırım stratejisi için doğru olmadığına yönelik objektif bir değerlendirmenin gereksiz yere incitici olmadığı sonucuna varmıştır (BGE 122 IV 35). Yakın tarihli bir kararında,

⁵² TTK m. 55 gerekçesi.

⁵³ **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 32.

⁵⁴ Bu sebeple, “lüzumsuz yere incitici” ifadesinin doğrudan doğruya “incitici” olarak anlaşılması gerektiği görüşüne katılmaya olanak bulamıyoruz. Krş. **ORUÇ**, s. 29 ve aynı sayfa dn. 116’da anılan yazarlar.

⁵⁵ **HOFER/VASELLA**, Art. 3, N. 9; **SPITZ**, Art. 3, lit. a, N. 40; **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 32; **PEDRAZZINI/PEDRAZZINI**, N. 5.23.

⁵⁶ BGE 17 471.

⁵⁷ BGE 21 1191.

⁵⁸ BGE 56 II 26.

⁵⁹ BGE 98 IV 95.

⁶⁰ Bkz. **KARAYALÇIN**, s. 457: “İrk, din, mezhep, milliyet, hislerinden faydalanarak reklam yapmak ve bu suretle rakibi dolaylı veya dolaysız kötülemek caiz değildir”. Bkz. **PEDRAZZINI/PEDRAZZINI**, N. 5.23; **BERGER**, Art. 3. lit. a, N. 51.

kural olarak gereksiz yere incitici ve bu sebeple haksız rekabet olarak nitelendirilmelidir.⁶¹ Bir kimsenin o toplumdaki etnik azınlıktan olduğunun veya o toplumda azınlıkta kalan bir inanca mensup olduğunun veyahut cinsel tercihlerinin farklı oluşunun dile getirilmesi ve bu vesileyle o kimsenin olumsuz etkilenmesinin amaçlanması bu tür haksız rekabete örnek teşkil etmektedir. Hedef alınan kişinin gerçekten o etnik, dinsel veya cinsel kimlikte olması bu durumu değiştirmez. Hatta o kimsenin, tercihlerinin veya aidiyetlerinin dile getirilmesi sebebiyle kişisel olarak incinmemiş olması da sonuca etki etmemelidir. Nitekim gereksiz yere inciticiğin tespitinde o açıklamanın hedef aldığı kişinin değil; açıklamanın ulaştığı kitlenin ortalama bir ferdinin algısı belirleyicidir.

Gereksiz yere incitici bazen de rakibin veya işletmesinin geçmişiyile ilgili bir konunun dile getirilmesi şeklinde olur. Ancak böyle bir durumun dile getirilmesinin her koşulda “gereksiz yere incitici” olarak nitelendirilmesi kanaatimizce mümkün değildir. Bu noktada da yine somut olayın şartlarına bakılmalı; dürüstlük kuralı ışığında o açıklamanın dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamıyla örtüşüp örtüşmediği irdelenmelidir.⁶² Dürüstlük kuralı ışığı altında incelendiğinde, gerçeğe aykırı olmayan, müşterilerin tercihini dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamına uygun bir şekilde etkileyebilecek olan açıklamalar “gereksiz yere incitici” olmayabilir.⁶³ Örneğin bir kimsenin, üst sokaktaki rakip işlet-

⁶¹ Krş. **BAUDENBACHER/GLÖCKNER**, Art. 3 lit. a, N. 47. Yazarlar reklamlarda etnik, milli veya dinsel antipatinin dile getirilmesinin her zaman haksız rekabet olarak nitelendirileceğini belirtmektedirler.

⁶² Bir teknoloji marketinin bir gazeteye verdiği "KANIT İNTERNET İnternette fiyatı olmayana inanma" şeklindeki ilanının, internet sitesinde ürün fiyatlarına yer vermeyen rakipleri kötülediği gerekçesiyle açılan davanın temyiz incelemesinde "(...) Mahkemece, ulusal radyo kanallarında ve M... Gazetesi'nin 21.01.2010 tarihli nüshasında davalı reklamlarında yer alan (internette fiyatı olmayana inanma) şeklindeki içeriğin, davacı şirketi gereksiz yere incitecek, kötüleyecek, halka yanlış ve yanıltıcı malumat vermek suretiyle rakiplerine nazaran davalıyı üstün duruma getirecek veya iyi niyet kurallarına aykırı bir davranışta bulunmak suretiyle haksız rekabet yaratacak nitelikte olmadığı, yasa hükmünün yönetmelikten üstün olması ve davacının yasa hükmüne dayanması nedeniyle yaptırımı olmayan yönetmelik hükümlerine göre haksız rekabetin varlığından söz edilemeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Karan, davacı vekili temyiz etmiştir. Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir." diyerek yerel mahkeme kararını haklı olarak onamıştır (Y. 11. HD, T. 03.06.2013, E. 2012/9468, K. 2013/11545). Gerek bahsi geçen Yargıtay kararı gerekse dava konusu ihtilafa ilişkin olarak yerel mahkeme için yazılmış olan ve eylemin haksız rekabet teşkil etmediği kanaatini bildiren bilirkişi raporu ve ihtilafa ilişkin Yargıtay kararın kısa bir analizi için bkz. **PEKDİNÇER**, s. 351 vd.

⁶³ Krş. Y. 11. HD, T. 7.7.2009, E. 2007/13685, K. 2009/8375: "(...) Bu şartlar altında davacının 22.08.2001 tarihli fiyat listesine dayandırdığı iddiası hakkında bir değerlendirme yapmak için anılan fiyat listesinin davalıdan sadır olup olmadığına bir ön sorun olarak çözümlenmesi gerekmektedir. Çünkü davalı şirketin müşterilere gönderdiği bu faks mesajında yer verilen 22.08.2001 tarihli fiyat listesinin davacı şirket yetkili tarafından sahtecilik yapılmak suretiyle üretildiği iddiasının doğru olduğu yönünde bir kanaate ulaşılmaması halinde davalının TTK'nın 57/b.1 anlamında yanlış veya yanıltıcı bir beyanı olamayacağından 10.06.2002 tarihli faks mesajının (davacı hakkında 'sahtekar, ahlaksız' ifadelerinin kullanılması) gönderilmesi eyleminin haksız rekabet niteliğinde olmadığı sonucu ortaya çıkacaktır (...)." (www.kazanci.com). Yüksek Mahkeme bu kararında yukarıda dile getirdiğimiz yönde bir değerlendirme yapmıştır. Ne var ki, faks

menin hijyen koşullarını yerine getirmediği için on yıl önce ceza aldığını sürekli olarak müşterilerine açıklaması gereksiz yere incitici olarak nitelendirilebilir.⁶⁴ Ama aynı durumda, rakip işletmenin sattığı ürünler dolayısıyla bir ay önce birçok kişinin gıda zehirlenmesi yaşadığı ve işletmesinin de bir hafta kapatıldığından dile getirilmesi kanaatimizce haksız rekabet teşkil etmemelidir.

III. KÖTÜLEMEDE BAZI ÖZEL DURUMLAR

1. Kötüleme - Hak Arama Hürriyeti İlişkisi

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "A. Hak Arama Hürriyeti" başlıklı m. 36 hükmünün ilk fıkrası "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" hükmünü içermektedir. Böylece kişilerin hak arama özgürlükleri anayasal güvence altına alınmıştır. Ancak her özgürlük gibi hak arama özgürlüğü de sınırsız değildir; kişi salt başkasını zarara uğratmak amacıyla bu özgürlüğünü kullanmamalıdır. Nitekim bir kimse meşru yollardan haklarını ararken pekâlâ karşı tarafın kişilik değerlerine saldırıda bulunabilir.

Haksız rekabet hukuku açısından sorun ise bir kimsenin hakkını aramak amacıyla dava açarken veya şikâyet hakkını kullanırken karşı tarafa yönelttiği ithamları kötüleme olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Yargıtay eski bir kararında, kötü niyetle ve sırf davacının piyasadaki itibarını zedelemek amacıyla haksız ithamlarla dava açılmasını "dava hakkı" olarak nitelendiren yerel mahkeme kararını bozarak davanın esastan görüşülmesi gerektiği ifade etmiştir.⁶⁵ Sonraki tarihli başka bir kararında ise 11. HD, bir kimse-

mesajına konu olan açıklamaların "yanlış ve yanıltıcı" olmaması halini, eylemin haksız rekabet sayılmaması için yeterli görmüştür. Oysaki bu tür açıklamaların "gereksiz yere incitici" olabileceği de açıktır. Ne yazık ki kararda bu husus göz ardı edilmiştir.

⁶⁴ Davalının gerek el, gerekse gazete ilanlarında taklit ve 'korsan' sözcükleriyle davacıyı hedef alması ve ayrıca "Gerek standart ve içine konan gazın kilosu ve neredede doldurulduğu ve doldurulacağı belli olmayan bu tüplerin sorumluluk anlayışınızı takdirinize bırakıyorum. Korsan L... Gaz tüplerinden, muhatap ve sorumluluk taşımayan firmalardan sakınız. Hanımlarımızı ve çocuklarımızı uyaralım!" ibarelerini kullanmasının incitici ve kötüleyici olduğu, tüketiciyi uyarmanın ötesinde bir anlam ve amaç taşıdığı hakkında bkz. Y. HGK, T. 20.4.1994, E. 1993/11-965, K. 1994/252 (www.kazanci.com).

Bir mahalle bakkalının, mahalleye yeni gelen ve dükkân açan bakkal hakkında, sonradan cezasını çekerek düzgün bir hayat sürmeye başlamış olmasına rağmen, yıllar önce bir kişiyi öldürmüş olması sebebiyle eli kanlı katil söylentisi yaymasının haksız rekabet teşkil edeceği yönünde bkz. İMREGÜN, Oğuz, *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*, 13. Bası, İstanbul 2005, s. 81; aynı yönde ERDİL, s. 69.

⁶⁵ "Davalının sırf davacının, piyasadaki ticarî itibarını kırmak ve onun müşterilerine menfi tesirde bulunmak maksadıyla, güya kendi markasına tecavüzde bulunmak suretiyle haksız rekabete giriştiği iddiasıyla ve tamamen kötü niyetle bir hukuk davasının açılması sonucu olarak firma menfaatlerinin haleldar olduğu anlaşıldığı takdirde, ortada davacı aleyhine haksız rekabete girişildiğinin kabulü gerekir. Çünkü, bir kimsenin bir başkası aleyhine kötü niyetle dava açması halî, o kimse hakkında HUMK.nun 421 ve 423'üncü maddeleri hükümlerinin uygulanmasından başka

nin faaliyetleri hakkında yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere kötuleyici sözler taşıyan şikâyet dilekçesinin haksız rekabet oluşturacağını; ancak şikâyet edilen konuların gerçeği yansıtması halinde ise haksız rekabetin söz konusu olmayacağını belirtmiştir (Y. 11. HD. T. 27.10.1983, E. 3987, K. 4611).⁶⁶

Yakın tarihli bir başka kararında ise 7. HD, hak arama özgürlüğünün sınırsız olmadığını, ihbar ve şikâyet hakkının kasten zarar verme amacı ile ve keyfi olarak veyahut uzak ihtimallere göre, herhangi bir delil veya emare bulunmadan, yeteri kadar araştırma yapılmaksızın kullanılmaması gerektiğini belirterek, marka taklidi yaptığı iddiasıyla kendisinden şikâyetçi olan, işyerinde arama yaptıran ve ürünlerine el koyduran davalıya karşı, söz konusu şikâyet ve dava neticesinde beraat ettikten sonra, şikâyet ve el koyma nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararının tazmini amacıyla açılan davayı “anayasal şikâyet hakkının kullanılmış olduğu” gerekçesiyle reddeden yerel mahkeme kararını bozmuştur (Y. 7. HD, T. 15.05.2012, E. 2011/2675, K. 2012/3467).⁶⁷

Belirtmek gerekir ki bu kararlarda, şikâyet ve dava hakkının zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı tespit edilirken, şikâyetin veya davanın neticesine göre bir sonuca varılmaktadırlar. Şikâyet veya davanın mahkemece haklı bulunması halinde başkaca hiçbir hususa bakmadan kötuleme iddiası reddedilmekte; haklı bulunmaması hali ise ilke olarak hak arama hürriyetinin kötüye kullanılması olarak nitelendirilmektedir.

Bahsi geçen Yargıtay uygulamasının aksine, bu sorunun çözümü bu kararlarda dile getirildiği kadar keskin hatlarla çizili değildir. Haksız rekabet hukununun geneli için geçerli olduğu üzere, bu durumda da somut olayın şartlarına bakılmalı; genel geçerli bir ölçü vermekten kaçınılmalıdır. Şikâyet hakkının kullanılması, özellikle de taklit yapıldığı gerekçesiyle bir kimse aleyhine arama ve el koyma işlemlerinin uygulanmasına sebebiyet verilmesi gerçekten de sonuçları itibarıyla aleyhine işlem yapılan kimseyi maddi ve manevi olarak yıpratacak; gerek faaliyette bulunduğu çevrede gerekse müşterileri ve diğer ilgililer nezdinde o kişiyi zor duruma düşürebilecektir. Bu sebeple, şikâyet hakkının kullanılması neticesinde şikâyet yönünde karar verilmiş olması, ilke olarak hak arama özgürlüğünün haklı olarak kullanıldığı sonucuna götürmelidir. Ancak bunu mutlak bir ilke olarak görmemek de gerekir. Özellikle şikâyet konusu dile

ayrıca "dava ikame hakkının" suiistimali nedeniyle de hasmına iras ettiği zarar ziyanların da ödetilmesini gerektirir. MK.nun 2'nci maddesi hükmüne göre, herkes kanunun tayin ettiği hakları kullanmakta iyi niyet kaidelerine uymakla yükümlüdür. Bir hakkın sırf gayri ızzar eden suiistimalini kanun himaye etmez. Bu itibarla davacı iddiası veçhile, davanın esasına girilip sonucuna göre bir karar verilmek iktiza ederken davalının "dava hakkını" kullandığından bahisle davanın reddi isabetsizdir" şeklinde hüküm tesis etmiştir (Y. TD. T. 12.3.1971, E. 1970/4488, K. 1971/1896 - **DOĞANAY**, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, 4. Bası, Beta, İstanbul 2004, s. 393, dn. 17). Ayrıca bkz. **ARKAN**, Sabih, *Ticari İşletme Hukuku*, 19. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2014, s. 318, dn. 1; **KARAHAN**, Sami, *Ticari İşletme Hukuku*, 26. Baskı, Mimoza, Konya 2014, s. 215.

⁶⁶ **DÖNMEZ**, İrfan, *Markalar ve Haksız Rekabet Davaları*, 2. Bası, Beta, İstanbul 1992, s. 211.

⁶⁷ Yayınlanmamış bu karar arşivimizdedir.

getirilirken kullanılan ifadeler, konuyu yasal zemine taşımak için gerekli ve yeterli olan açıklamaları aşılırsa ve aranılan hakkın elde edilmesi için aslında pek de önemli olmayan ağır ithamları içeriyorsa bu durumda hak arama hürriyetinin sınırlarının aşıldığı sonucuna varılması gerekmektedir. Süreç neticesinde şikâyetçinin haklı çıkması, tek başına bu ithamları haklı gösterecek bir durum olarak görülmemelidir.

Benzer şekilde, bir kimsenin şikâyet veya davasının reddedilmiş olması da tek başına o eylemi “kötüleme” olarak nitelendirmek için yeterli olmamalıdır. Bu noktada belirleyici olan husus, o toplumun ortalama bir ferдинin benzer bir olayda ve eldeki veriler ışığında somut olaydaki gibi davranıp davranmayacağı olmalıdır. Somut olaya ilişkin eldeki tüm veriler ortalama bir kimsenin şikâyet hakkını kullanılması veya dava açmasını sağlayacak nitelikte ise şikâyette bulunulması veya dava açılmış olması haksız rekabet olarak görülmemelidir. Hakkın kullanılması neticesinde talebin reddedilmiş olması veya bilirkişinin talebi haksız bulması tek başına belirleyici olmamalıdır. Nitekim şikâyet hakkını kullanan kimseden beklenen, şikâyetin haklılığını önceden kestirebilecek bir hukukçu veya bilirkişi gibi değil, o toplumun ortalama bir ferdi gibi hareket etmesidir.

Bu yaklaşımı Yargıtay’ın güncel bir kararında da görmek mümkündür. Davaya konusu olayda davalı, kendisi adına tescilli alüminyum profillerin davacı tarafından taklit edildiğini iddia ederek Cumhuriyet Başsavcılığı’na şikâyette bulunmuş, şikâyeti ciddi bulan savcılık mahkemeden arama ve el koyma kararı talep etmiş, mahkeme tarafından verilen karara istinaden davacının işyerinde arama yapılmış ve iddia konusu profillere el konulmuştur. Davacı hakkında kamu davası açılmış ve yargılama sırasında yapılan bilirkişi incelemesinde davacının ürünlerinin davalınıninkine benzemediği tespit edilerek davacının beraatine karar verilmiştir. Kendisi hakkında hiçbir emareye dayanmadan sırf tahmin üzerine ithamda bulunduğu ve bu sebeple zarara uğratıldığını iddia eden davacının talebini kabul eden yerel mahkeme, davalının, benzerlik olup olmadığını titizlikle araştırıp tespit ettirmeden davacı hakkında şikâyette bulunmasını hak arama özgürlüğünün kötüye kullanılması olarak nitelendirmiştir. Yargıtay 11. HD, ise dosyada bulunan emarelerin davacının cezai sorumluluğu için yeterli olmamasının şikâyet hakkının kötüye kullanılmış sayılması anlamına gelmeyeceğini ve şikâyet dilekçesinde olayın oluş şekline uygun düşmeyen, hak arama sınırlarını aşan veya karşı tarafın kişiliğine yönelen aşağılayıcı bir ifadenin de bulunmadığını belirterek yerel mahkeme kararını bozmuştur (Y. 11. HD, T. 03.10.2012, E. 2011/7229, K. 2012/14993)⁶⁸.

Yüksek Mahkeme’nin bu kararı, konuya ilişkin temel ilkeleri ortaya koyması ve ortalama bir kimsenin benzer şartlar altında sergileyeceği tutumu ölçüt olarak görmesi açısından memnuniyet vericidir. Ancak, şikâyet hakkının “haklı olarak” kullanılıp kullanılmadığını belirlerken, dava konusu olaya ilişkin hemen

⁶⁸ Yayınlanmamış bu karar arşivimizdedir.

hemen her şikâyet üzerine adli mercilerin olağan olarak yaptıkları işlemleri o şikâyetin ciddiyetinin ve haklılığının bir göstergesi olarak görmesi ise kanaatimizce isabetli ve hakkaniyete uygun değildir. Şikâyet hakkının yerindeliği tespit edilirken o şikâyet üzerine savcılığın dosya üzerinden hangi kararları aldığı, mahkemenin hangi tedbirlere başvurduğu değil, şikâyet konusu olayın özü ve oluş biçimi, şikâyet edenin kişisel ve mesleki durumu, şikâyet konusu ürünlerin niteliği gibi unsurlar belirleyici olmalıdır.

2. Kötüleme - Bilim Özgürlüğü İlişkisi

Haksız rekabet hukuku uygulamasında karşılaşılan ve gerek hukuki boyutu ile mahkeme kararlarında gerekse de güncel konuları ilgilendirmesi sebebiyle basın yayın organlarında tartışılan bir diğer konu ise kötüleme ile bilim özgürlüğü arasındaki ilişkidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "IX. Bilim ve Sanat Hürriyeti" başlıklı m. 27 hükmünün ilk fıkrası "*Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.*" hükmünü içermekte ve bu bağlamda bireylere geniş bir özgürlük alanı tanımaktadır. Ancak bu özgürlük, özellikle daha güncel olması sebebiyle bilim özgürlüğü ekseninde ele alındığında, bir bilimsel gelişmenin veya bulgunun kamuoyuna açıklanması ve ilgili çevrelerin dikkatine sunulması evresinde haksız rekabet hukuku ile karşı karşıya gelmektedir. Örneğin bir araştırma, söz konusu araştırmaya konu olan ürünler hakkında olumsuz bulgular içeriyor olabilir. Veya bilimsel gelişme, o zamana kadar doğru olarak bilinen bir olgunun aslında yanlış ve zararlı olduğunu ortaya koyabilir. Benzer şekilde, hekimler de insan sağlığı açısından zararlı buldukları birtakım bulgular hakkında kamuoyunu aydınlatmak isteyebilirler. Tüm bu sayılanlar gerek akademik özgürlük, gerek bilim özgürlüğü gerekse hekimin toplumu aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde algılanması gerekir ve kural olarak haksız rekabet olarak görülmemelidir.⁶⁹

Ne var ki pratikte bu durum, bahsi geçen özgürlüklerin sınırlarını zorlayacak şekilde gerçekleşebilir. Özellikle de araştırmacının, tespitlerinin daha çok dikkat çekmesini amaçlaması, konuyu gündemde tutmak istemesi ve hatta bazen de halk sağlığı veya bilimsel ilerleme açısından arz ettiği önem dolayısıyla, araştırma sonuçlarını ve konunun güncelliğini kullanarak tanınırlığını arttırmayı amaçlaması gibi saiklerle konu amacından saptırılabilir. Bu gibi hallerde araştırma sonuçlarının abartılması veya mutlak ve değişmez doğrularmış gibi sunulması, özellikle de araştırmacının bir ürün hakkında olumsuz sonuçlar içermesi durumunda, kötüleme suretiyle haksız rekabet olarak görülmelidir.⁷⁰ Bu haksız

⁶⁹ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 59; NÖMER ERTAN, Füsün, *Ticari İşletme Hukuku*, Ülgen/Helvacı vd., 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, N. 1142.

⁷⁰ BERGER, Art. 3. lit. a, N. 43; SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 59; Aynı yönde ERDİL, s. 79 vd.

rekabet hali ise çoğunlukla yanıltıcılık⁷¹ veya gereksiz yere incitcilik bağlamında gündeme gelmektedir.⁷²

Bilim özgürlüğü ile haksız rekabet ilişkisinin tartışıldığı ilkelerin ortaya konulduğu temel içtihat İsviçre Federal Mahkemesi'nin *Mikrowellen* kararıdır (BGE 120 II 76).⁷³ Federal Mahkeme'ye göre⁷⁴ bilimsel araştırma sonuçlarının açıklanması "akademik çevre içinde kaldığı sürece" bu davranış haksız rekabet teşkil etmez.⁷⁵ Ancak açıklamaların ulaştığı kitlenin ortalama bir ferдинin algısı, bu açıklamaların alıcıların/tüketicilerin satın alma davranışlarını değiştirdiği veya değiştireceği yönünde ise o zaman bu eylem haksız rekabet kabul edilir. Açıklamaların içeriği, kullanılan görseller, sunum şekli ve ulaştığı kitle dikkate alındığında, bu açıklamaların, mikrodalga fırın tüketicilerinin satın alma davra-

⁷¹ BERGER, Art. 3. lit. a, N. 43.

⁷² DAVID/JACOBS, N. 153. Krş. BERGER, Art. 3. lit. a, N. 36.

⁷³ Kararın ayrıntılı analizi için bkz. KIRCA, s. 339 vd.

⁷⁴ Karara konu olan olayda çevre biyolojisi konularında araştırmalar yürüten Hans Ulrich Hertel, Lozan Üniversitesi'nden Profesör Blanc ile birlikte mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin insan sağlığı üzerindeki etkileri konusunda bir araştırma yapmış ve kaleme aldığı araştırma sonuç raporunda mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyecekleri tüketen insanların kanlarında kanser hastalığının başlangıcında da ortaya çıkan bazı bulunduğu sonucuna yer vermiştir. Bu rapor daha sonra aralarında *Journal Franz Weber*'in de bulunduğu birkaç dergide de yayınlanmıştır. Bu dergi söz konusu araştırmayı kapak konusu yapmış ve kapakta "Mikrodalga fırınlar: Tehlikesi bilimsel olarak ispatlanmıştır" ibaresine yer verilmiş ve görsel olarak da bir elini mikrodalga fırına uzatan bir ölüye yer verilmiştir. Dergide yer verilen yazıda ise özetle mikrodalga fırın üreticilerinin tüm baskılarına rağmen derginin bu konunun üzerine gittiği, milyonlarca kişinin tehlikede olduğu, mikrodalga fırınların saçtığı tehlikenin çürütülemez olarak ispatlandığı belirtilmiştir. Bu esnada araştırmacılarından Profesör Blanc bir açıklama yayınlamak, deneyi ve rakamları kabul etmekle birlikte diğer araştırmacı Hertel tarafından dergilerde yayınlanan yazıları ve araştırmanın yorumlanmasını kabul etmediğini ve özetle mikrodalga fırınların tehlikelerinin tam olarak bilinmediğini ve mutlak manada ispatlanamadığını dile getirmiştir. Tüm bu gelişmeler üzerine İsviçre Elektrikli Ev Aletleri Üretici ve Satıcıları Derneği *Journal Franz Weber*'e karşı ihtiyati tedbir talebinde bulunmuş ve bu arada Hans Ulrich Hertel'e karşı da haksız rekabetin men'i davasını ikame etmiştir. Bern Ticaret Mahkemesi, mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin kanser yapıcı ve sağlığa zararlı olduğu konusundaki iddiaların bilimsel olarak ispatlanmadığı ve ayrıca iddiaların da bilimsel açıdan yetersiz olduğu ve ciddi bilimsel araştırmalara dayanmadığı gerekçesiyle davayı haklı bulmuş ve Hertel'e "1-Mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin denek kişilerin kanında hastalık yapıcı rahatsızlıklara işaret eden değişimlere sebebiyet verdiği ve kanser sürecinin başlangıcı için geçerli olabilecek bir tablo ortaya çıkardığı iddiasında bulunmak ve 2-Mikrodalga fırınlara ilişkin yayınlarda veya kamuya açık konferanslarda ölü tasvirini ya da benzer bir ölü sembolünü kullanmak" yasağını getirmiştir. Buna karşılık Hertel temyiz talebinde bulunmuştur. Ancak İsviçre Federal Mahkemesi Hertel'in temyiz talebini reddederek yerel mahkeme kararını onaylamıştır. Hertel daha sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmuştur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yukarıda sayılan 1 no.lu yasağın kapsamının genişliği dolayısıyla 25.08.1998'de Hertel lehine hüküm tesis etmiştir. Hertel, bu karar dayanarak İsviçre Federal Mahkemesi'nde revizyon başvurusunda bulunmuş; bunun üzerine İsviçre Federal Mahkemesi 1 no.lu yasağın sınırlarını yeniden çizmiş (BGE 125 III 185) ve Hertel'e "Kamuoyuna yönelik açıklamalarda, mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin denek kişilerin kanında hastalık yapıcı rahatsızlıklara işaret eden değişimlere sebebiyet verdiği ve kanser sürecinin başlangıcı için geçerli olabilecek bir tablo ortaya çıkardığı iddiasını, hakim fikir uyumsuzluğuna işaret etmeksizin bilimsel açıdan kesinmiş gibi gösterme" yasağını getirmiştir (ayrıntısı için bkz. KIRCA, s. 463 vd.).

⁷⁵ Aynı yönde KIRCA, s. 455; NOMER ERTAN, N. 1142.

nışlarını olumsuz etkileyeceği tereddütte mahal vermeyecek şekilde açık olduğundan bu açıklamalar haksız rekabet olarak nitelendirilmektedir. Piyasayı veya tüketici davranışlarını etkileme ihtimali olan bir bilgiyi veya araştırma sonuçlarını açıklayan kimse, eğer bu tespitlerin geçerli bilimsel analiz ve incelemelere göre⁷⁶ mutlak olarak doğru ve değişmez olduğunu ortaya koyamıyorsa, bu duruma mutlaka dikkat çekmelidir. Yanlış anlaşılmalara engellemek amacıyla, araştırma sonuçlarını mutlak ve değişmez bilgiler olarak değil, bilim dünyasında tartışılması gereken konular olarak sunmalıdır.

3. Kötüleme - İfade Özgürlüğü İlişkisi

Kötüleme suretiyle haksız rekabet ile ilintili olan bir diğer konu ise ifade özgürlüğüdür. Anayasa'nın "VIII. Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlıklı 26. maddesinin ilk fıkrası "*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*" diyerek bireylerin ifade özgürlüğünü anayasal koruma altına almıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrası ise bu hakkın, diğer sebeplerin yanı sıra, "*başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla*" sınırlanabileceğini belirtmiştir. O halde, ifade özgürlüğünün sınırsız olmadığı, konumuzla ilgili boyutuyla bakıldığında, bir başkasının haklarının bu özgürlüğün sınırı olduğunu söylemek pekâlâ mümkündür. Diğer bir ifadeyle, bir bireyin anayasa ile güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğü, ona başkaları veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötüleme hakkı bahsetmemektedir.

Burada özellikle üzerinde durulması gereken konu ise, ifade özgürlüğünün politik alandaki etkileri ile haksız rekabet alanındaki etkilerinin bir tutulmaması gerektiğidir.⁷⁷ Her iki disiplinin de farklı dinamikler üzerine kurulduğu ve farklı amaçlar güttüğü göz ardı edilmemelidir. Politik alanda ifade özgürlüğü, bireylerin kamu makamlarının müdahalesi ve sınırlaması olmaksızın düşünce ve kanaatlerini özgürce açıklamaları anlamına gelmektedir.⁷⁸ Bu bağlamda ele alındığında birey, devletin ve diğer kamu otoritelerinin müdahalelerine karşı korunmaktadır. Aslında Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerin muhatabı kural olarak devlettir. Bireylerin birbirleri arasındaki uyumsuzluklara Anayasa hükümlerinin doğrudan

⁷⁶ Hiç veya gereken nitelikte bir araştırma olmaksızın ortaya atılan bir iddianın aslında "bilimsel değer" taşımadığı yönündeki haklı değerlendirme için bkz. **KIRCA**, s. 456.

⁷⁷ Ayrıntı için bkz. **KIRCA**, s. 461.

⁷⁸ **TANJU**, Erhan, *AİHM Kararları Işığında İfade ve Basın Özgürlüğü*, Seçkin, Ankara 2012, s. 157 vd.

uygulanması ciddi bir doktriner tartışma konusu olup karşılaştırmalı hukukta da ancak çok istisnai hallerde (ve özellikle de iş hukuku alanında) gündeme gelmektedir. Anayasa hükümleri kuşkusuz özel hukuk kavramlarının yorumlanmasında da göz önünde bulundurulur. Bu bağlamda haksız rekabet hukuku ve ifade özgürlüğü ilişkisi açısından şöyle bir okuma önerilebilir: Haksız rekabet hukuku hükümleri ile güdülen temel amaç, dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamının tesisi ve teminidir. Dolayısıyla haksız rekabet hukuku, açıklanan düşünce ve kanaatten ötürü rekabet ortamının etkilenip etkilenmediği sorunuyla ilgilenir. Bu sebeptendir ki, politik alandaki ifade özgürlüğü algısının haksız rekabet hukuku içine taşımak doğru ve hakkaniyete uygun sonuçlar vermeyecektir.

Bu ilkenin ortaya konduğu emsal içtihat olarak yine İsviçre Federal Mahkemesi'nin *Mikrowellen* kararına değinmek gerekir.⁷⁹ Yukarıda da değinildiği üzere, Federal Mahkeme'nin ilk kararında Hertel'e mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin denekler üzerinde insan sağlığına aykırı sonuçlar *ortaya çıkardığı iddiasında bulunmak* eylemini yasaklamışken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu yasağı, haklı olarak, orantısız ve dolayısıyla ifade özgürlüğüne aykırı bulmuştur.⁸⁰ Bunun üzerine davayı yeniden gündemine alan İsviçre Federal Mahkemesi bu kez yasağın kapsamını yeniden belirlemiş ve bu kez, son derece de isabetli olarak, mikrodalga fırınlarda hazırlanan yiyeceklerin insan sağlığına aykırı sonuçlar *çıkardığı iddiasını, hâkim fikir uyusmazlığına işaret etmeksizin bilimsel açıdan kesinmiş gibi göstermek* eylemini yasaklamıştır. Görüldüğü üzere haksız rekabet hukuku bireylerin ifade özgürlüğü kullanmalarını değil, ifadeleri ile başkalarının haklarına zarar vermelerini yasaklamaktadır.⁸¹ Nitekim politik alandan farklı olarak haksız rekabet alanında açıklanan bir düşüncenin bir başkası aleyhine doğrudan ver somut bir zarar doğurma tehlikesi her zaman vardır.⁸²

4. Kötüleme - Basın Özgürlüğü İlişkisi

Kötüleme suretiyle haksız rekabetin gündeme geldiği ve uygulamada sıklıkla rastlanılan bir diğer durum ise basın yayın organlarının haber ve içeriklerinde üçüncü kişilerle ilgili açıklamalara yer vermeleri halidir.⁸³ Bu şekilde işlenen haksız rekabet fiili özellik arz etmektedir ve kanaatimizce önemle izlenme-

⁷⁹ Ayrıntı için bkz. JUNG, Peter, *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Stämpflis Handkommentar, Spitz/Jung (Hrsg.), Stämpfli, Bern 2010, Einl. N. 62.

⁸⁰ Bkz. KORKMAZ, Ömer, *Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü ve Sınırları*, Yetkin, Ankara 2014, s. 232.

⁸¹ POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 317 vd.

⁸² Ayrıntı için bkz. KIRCA, s. 461. Benzer şekilde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Markt Intern Verlag GmbH ve Klaus Beermann* davasında da, posta yoluyla satış yapan bir şirketin uygulamalarını hedef alarak, bir haber bülteninde yayınlanan bazı açıklamaların tekrar edilmesini haksız rekabet hükümleri uyarınca yasaklayan Alman Federal Mahkemesi'nin kararının ifade özgürlüğünün ihlali olmadığı sonucuna varmıştır (bkz. KORKMAZ, s. 231, dn. 543).

⁸³ Bkz. ÇELİKBAŞ, Nil Merve, *Haksız Rekabette Yazılı Basının Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 73.

lidir. Zira bir basın yayın kuruluşunun herhangi bir haberinde, habere konu olan ürün, kişi veya piyasa katılımcıları aleyhine haksız rekabet oluşturacak ifade ve değerlendirmelere yer verilmesi halinde, bu ifade ve değerlendirmelerin milyonlarca kişiye ulaşabileceği ve bu sebeple kötülenen kişi veya ürünün rekabet gücünün, itibarının ve dolayısıyla da pazar payının telafi edilemeyecek derecede zarar görebileceği açıktır. Sonuçları açısından değerlendirildiğinde, haksız rekabete uğrayan kişinin en fazla zarar görebileceği haksız rekabet eyleminin basın yayın yoluyla işlenmiş olan eylemler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Basın yayın kuruluşlarının haber veya içeriklerinin, bu haber veya içeriğin konusu olan kişilerin aleyhine olan değerlendirmeler içermesi halinde ise bunun basın özgürlüğü içerisinde mi ele alınması gerektiği yoksa aleyhteki bu değerlendirmelerin haksız rekabet hukuku anlamında kötülleme mi teşkil edeceği konusu ise çözümü her zaman kolay olmayan bir sorun oluşturmaktadır.⁸⁴ Zira haksız rekabet hukuku rekabet piyasasının katılımcılarını kötülleme teşkil eden açıklamalara karşı korurken Anayasa'nın 28. maddesi de basın yayın kuruluşlarına bu bağlamda geniş bir özgürlük alanı bahsetmekte ve basın özgürlüğünü anayasal güvence altına almaktadır. Bu anlamda, Anayasa'nın 28. maddesindeki basın özgürlüğüyle 48. maddesindeki özel girişim özgürlüğünün çatışması söz konusudur.

Uygulamaya bakıldığında kötülleme suretiyle haksız rekabetin basın yayın yoluyla işlenmesinin esasen yanıltıcılık veya gereksiz yere incitcilik noktasında toplandığı görülmektedir. Yanıltıcılıkta, haberi veya içeriği veren basın yayın kuruluşu maddi gerçeği dile getirmekle birlikte, konunun tam olarak anlaşılması için eklenmesi gereken birtakım hususlara yer vermez ve böylece gerçeğin farklı bir şekilde algılanmasına sebebiyet verir. Ancak konunun tam olarak ve bütün yönleriyle aktarılması bazen işin doğası gereği ortaya çıkar. Yukarıda da değinildiği üzere, anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla basın yayın kuruluşunun konuyu özetlemesi ve basitleştirmesi, yani konuyu tam olarak ve tüm yönleriyle aktarmaması gerekebilir. Haber veya içeriğin ulaştığı ortalama bir kişide yanlış bir intiba bırakacak mahiyette olmamak kaydıyla, haber veya içerikte gerçeğin tam ve tüm yönleriyle yansıtılmaması tek başına hukuka aykırı bir durum değildir.⁸⁵ Basın yayın kuruluşlarının haber ve içeriklerinde üçüncü kişiler aleyhine değerlendirmelere yer verilmesi halinde bu değerlendirmelerin kötülleme olup olamayacağı noktasında öncelikle o haber veya yayının ulaştığı kitlenin ortalama bir ferдинin algısı esas alınmalı; genel bir olumsuz intiba bırakma hali yeterli olmamalıdır.⁸⁶

⁸⁴ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 50 vd.

⁸⁵ SPITZ, Art. 3, lit. a, N. 60; BGE 123 III 354; BGE 4A_481/2007.

⁸⁶ BGE 4C_224/2005. Ayrıca bkz. YASAMAN, Hamdi, Haksız Rekabet Hukukumuzun Amacı ve Kapsamı, İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 35.

Yüksek Mahkeme, basın özgürlüğü ve kötüleme arasındaki ilişkide istikrarlı olarak birtakım ilkeler üzerinden gitmektedir. Kanaatimizce Yüksek Mahkeme'nin bu konuya ilişkin temel kriterleri ortaya koyduğu ve bu bağlamda ilkesel bir içtihat olarak nitelendirilmesi gereken karar Hukuk Genel Kurulu'nun 10.03.2004 tarihli kararıdır.⁸⁷ Bu kararında Yüksek Mahkeme "(...) Bazı durumlarda haber gerçeği yansıtırsa bile, kullanılacak dil ve ifadenin, yapılacak nitelendirme ve vurgunun da haberin gerektirdiği biçim ve ölçü çerçevesinde kalması gerekir. Diğer bir anlatımla, yasal fonksiyonun yönelik bulunduğu 'amaç'a ulaşabilmek için en uygun ve en elverişli 'araç' kullanılmalı, 'uygun amaç' için 'uygun araç' seçilmelidir. Şayet haberin verilmesinde ve yapılan yorumda, gerçeği ve ilgisi bulunduğu saptanamayan nitelendirme, değerlendirme ve bağlantı duygusu uyandıracak göndermelere gidilerek, haberin bir bölümüyle uygun düşmeyen, küçültücü, toplumun bir kesiminde ve özellikle yalın okuyucu kitlesinde kuşku ve itham doğuracak ifade ve nitelendirmeler kullanılacak olursa artık kişilik hakları ile çatışan basın özgürlüğüne üstünlük tanımak olanaksız hale gelir (...)" şeklindeki hüküm tesis etmiştir. Görüldüğü üzere bu kararında Yüksek Mahkeme, basın özgürlüğünün başkalarının özel girişim özgürlüğüne zarar vermeyecek şekilde kullanılması için basına yansıyan haberleri bazı kriterlere tabi tutmaktadır. Yüksek Mahkeme, öncelikle haber veya içeriğin doğru olup olmadığını, doğrusa bu sefer de o konunun dile getirilmesinde kamu yararının ve toplumsal ilginin bulunup bulunmadığını ve son olarak da konu ile ifade arasında düşünsel bağlantı olup olmadığını irdelemektedir. Bu şartları taşıyan bir haber veya içeriği haksız rekabet olarak görmeyen Yüksek Mahkeme, haklı olarak bu unsurların herhangi birinde eksiklik olması halini ise basın özgürlüğünün sınırlarının aşılması olarak nitelendirmektedir. Benzer şekilde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 08.12.2011 tarihli ve E. 2009/14503; K. 2011/16646 sayılı kararında⁸⁸, A... Gazetesi'nin "*D... 'ın notuna P...AŞ kırığı, P...-İ.. D... birleşmesi D... Yayın Holdinge pahalıya mal oldu, Morgan Stanley hisselerinin notunu düşürerek ceza verdi, hisseler değer yitirir, borç riski artırıyor, kar tahminleri de düştü*" şeklindeki haberini, haberin gerçek olması, gerçekten de "Morgan Stanley" isimli dünyaca ünlü yatırım bankasının raporu esas alınmak suretiyle hazırlanması ve haberde de kamu yararının bulunması sebebiyle hukuka uygun bulan ve haksız rekabet davasını reddeden yerel mahkeme kararını haklı olarak onamıştır. 18.10.2011 tarihinde verdiği E. 2009/10943, K. 2011/14108 sayılı kararında⁸⁹ 11. Hukuk Dairesi, A... Gazetesi'nde yayınlanan "*D-S...Kandırıyor*" başlıklı yazıda, D-S...'nin yalan söylediği ve müşterilerini kandırdığı gibi ibarelere yer verilmesini, "*D-S... alan bin pişman*" ve "*Maçlar Ücretli mi Olacak?*" başlıklı yayınlarda da aynı içerikte yayına devam edilerek D-S...'nin rakibi olan D...'yi övücü yazı ve ifadelerle yer verilmesini, yukarıda değindiğimiz ilkeler

⁸⁷ Y. HGK, T. 10.03.2004, E. 2004/4-146, K. 2004/146 (www.kazanci.com).

⁸⁸ Karar arşivimizdedir.

⁸⁹ Karar arşivimizdedir.

ışığında ele almış ve bu haber ve yazıların kötüleme suretiyle haksız rekabet oluşturduğu sonucuna varan yerel mahkeme kararını haklı olarak onamıştır.

V... Gazetesi'nin 13.07.2006 tarihinde yaptığı haberde "M..., Ankara'da bedava dağıtıldı. Yalana itibar eden yok" başlığı altında "M... Gazetesi, Ankara'nın en işlek caddelerinde dün bedava dağıtıldı. Yalan haberleri gündemden düşmeyen M... 'in Necatibey'de bedava dağıtılması, akıllara tiraj kaygısını getirdi. Vatandaşların bedava olmasına rağmen gazeteyi almadıkları objektiflere böyle yansıdı" ibarelerine; 15.07.2006 tarihli nüshasında da "En iyi M... bedava dağıtılan M..." başlığı altında benzer ibarelere yer vermesi sebebiyle V... Gazetesi'nin sahibi ve sorumluları aleyhine açılan davada yukarıda belirttiğimiz ilkeleri olaya uygulayan yerel mahkeme "(...) Basının haber verme görevini yerine getirirken kullanacağı hakların sınırının gerçeklik, kamu yararına ve toplumsal ilgi, konu ile ifade arasında düşünsel bağlılık kuralları olduğu, bu kuralardan birisine aykırı davranılması halinde haber verme haklarının kullanıldığından ve hukuka uygunluktan söz edilemeyeceği, dosyaya sunulan belgelerden davacının 20 Haziran - 4 Ağustos 2006 tarihleri arasında U... Dersaneleri ile yapmış olduğu anlaşma sonucu belirlenmiş fiyattan gazeteyi U... Dersanelerine sattığı, dersanenin bu gazeteleri ücretsiz olarak öğrenci, veliler, personel ve öğretmenlere dağıttığı, bu uygulama kapsamında bedava gazete dağıtımının U... Dersaneleri tarafından yapıldığının kabul edilmesi gerektiği, gazete haberinin gerçeği yansıtmadığı, dava konusu yayında kamu yararı da bulunmadığı, yayın sırasında kullanılan ifade şeklinin de anlatılmak istenen konunun özelliklerine uygun olmadığı, bu yazıların TTK'nın 57/1-2 hükümleri kapsamında haksız rekabet teşkil ettiği" sonucuna varmış ve bu karar 17.10.2011 tarihli ve E. 2010/2129, K. 2011/14049 sayılı kararı⁹⁰ ile Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nce onanmıştır.

Görüldüğü üzere basın yayın kuruluşlarının, bir konuya haber veya içeriklerinde yer verirken, o konuyu en azından görünen gerçeğe uygun olarak dile getirmeleri, bu konunun işlenmesinde kamu yararının veya kamunun ilgisinin bulunmasına dikkat etmeleri gerekmektedir. Ancak bu unsurların da varlığı tek başına yeterli olmamakta; o konu dile getirilirken amaca uygun bir üslup da tercih edilmelidir. Aksi takdirde yanlış veya yanıltıcılık unsuru olmasa bile gereksiz yere incitcilik sebebiyle kötüleme gündeme gelebilecektir.

5. Kötüleme - Sosyal Sorumluluk İlişkisi

Tüketici davranışını etkileyen faktörlerin başında bir ürünün bedelinin esaslı bir rol oynadığı açıktır. Ancak günümüzde birçok kimse bir ürünü sadece "bedelini ödediği ticaret konusu bir meta" olarak değil; aynı zamanda insan emeği ile doğanın bir üretim süreci neticesinde buluşması olarak görmektedir. Ürünün insan haklarını çiğneyen bir ülkeden ithal edilmiş olması, üretiminde

⁹⁰ Yayınlanmamış bu karar arşivimizdedir.

çocuk işçilerin kullanılması, üretici veya satıcının işçi haklarına riayet etmemesi, ürün geliştirilmesinde hayvanlar üzerinde deneyler yapılmış olması, çevreye zarar veren bir üretim sürecinden geçmiş olması gibi unsurların vurgulanması, ürüne ve hitap ettiği tüketici çevresine göre değişmekle birlikte, mutlaka tüketici davranışlarını etkileyebilecektir. Tamamen sosyal sorumluluk bilinciyle üretim yapan bir kimsenin, bu bilinçte olmayan rakibi hakkında bu türden bir açıklama yapması ise her şeyden önce gereklilik sorununu doğuracaktır. Bu ise her bir olayın kendi şartları ışığında bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Örneğin bir ilaç şirketinin, önceden belirlenmiş standartlara ve etik ilkelere uyan rakibini hayvanlar üzerinde deney yapmakla itham etmesi, gereksiz yere incitici bir açıklama olarak nitelendirilmelidir. Zincir restoranlarında, işçi haklarına riayet eden ülkelerden ithal ettiği kahveleri kullanan ve dürüst ticaret ilkesini benimsemiş bir firmanın bu ilkeye hiçbir şekilde uymayan rakibini açıkça sorumsuzlukla itham etmesi, itham gerçeğe dayansa bile haksız rekabet olarak görülmelidir. Kanaatimizce bu noktada sorulması gereken sorular şunlar olmalıdır: Açıklamada bulunan kişinin güttüğü amaç dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamı ile örtüşmekte midir? Bu amaca ulaşmak için başka bir yöntem tercih etmek mümkün müdür? Bu soruların cevabı, o açıklamanın gereksiz yere incitici olup olmadığını da belirleyecektir. Aynı örnekten hareket edilirse, bu kimsenin doğrudan rakibi hedef almak yerine kendilerinin kahveyi işçi haklarına saygı duyan üreticilerden temin ettiklerini vurgulaması ile de aynı amaca ulaşmak mümkünken tam aksini yapması, rakip hakkındaki açıklama gerçek olsa bile gereksiz yere incitici olarak görülmelidir. Sosyal sorumluluk ilkelerine uyduğunu belirten bir üretici veya satıcı bir yandan rekabette haklı bir avantaj elde edecektir. Öte yandan da tüketicileri bu konularda bilinçlendirerek hem konunun gündeme gelmesini sağlayacak hem de dolaylı olarak rakiplerini de bu ilkelere uymaya zorlayacaktır. Bu ise tamamen dürüstlük kurallarına uygun bir davranış olarak görülmelidir. O nedenle sosyal sorumluluk konusu vurgulanırken rakibi hedef almak yerine “hayvanlar üzerinde deney yapmıyoruz”, “hammaddelerimizi insan haklarını hiçe sayan ülkelerden almıyoruz” veya “sadece geri dönüştürülmüş hammadde kullanıyoruz” gibi kendi kendini anlatan ifadeler tercih edilmeli; aksi davranış ise, somut olayın şartlarına da bakmak kaydıyla, gereksiz yere incitcilik olarak görülmelidir.

IV. SONUÇ

Kötüleme suretiyle haksız rekabet hali, TTK m. 55/1-a hükmünün 1. no.lu alt bendinde, eTTK m. 57/1 hükmüne sadık kalınarak ancak dili sadeleştirilerek yeniden kaleme alınmış ve eskisinden farklı olarak “fiyatların” kötülenmesinin de haksız rekabet hali olduğu hükmün lafzına eklenmiştir. Bu eklemenin özünde esaslı bir yenilik olmadığı açıktır.

Bir açıklamanın bu haksız rekabet halinin kapsamına girmesi için belli bir biçimde olması gerekmemektedir. Rakibin itibarını düşürmeye, ona duyulan

sempatiyi azaltmaya yönelik kötuleyici açıklamalar, yanlış, yanıltıcı veya gereksiz gere incitici olmak koşuluyla bu hükmün kapsamına girebilecektir. Burada önemle dikkat edilmesi gereken husus ise, bir açıklamanın bu hüküm bağlamında değerlendirilebilmesi için ne açıklayanın ne de kötülünenin algısı belirleyici olacaktır. Aksine, o açıklamanın ulaştığı kitlenin tarafsız, objektif ve ortalama bir ferдинin algısı esas alınmalıdır.

Kötüleme suretiyle haksız rekabet hali, özünde bir irade açıklamasını gerektirdiğinden ifade özgürlüğü, basın yayın özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü veya hak arama özgürlüğü gibi anayasal haklar gündeme gelebilecektir. Keza bir yanda anayasal güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğü; diğer yanda ise kötülünen kişinin kişilik hakları ve özel girişim özgürlüğü bulunmaktadır. Bu durum ise ilk başta iki kurumun çatıştığı izlenimini yaratmaya müsaittir. Oysa ki anılan anayasal haklar, bireyi devletin ve diğer kamu otoritelerinin müdahalelerine karşı korunmaktadır. Diğer bir ifadeyle aslında Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerin muhatabı kural olarak devlettir. Bireylerin birbirleri arasındaki uyumsuzluklara Anayasa hükümlerinin doğrudan uygulanması ise oldukça ciddi ve henüz tam anlamıyla aşılamamış, üzerinde uzlaşmaya varılamamış ciddi bir doktriner tartışmaların konusudur. Oysaki haksız rekabet hukuku bireyleri devletin müdahalesine karşı koruma gibi bir amaç izlememektedir. Aksine, dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamının tesisi ve temini amacıyla, bireyler arasındaki rekabet ortamını etkileyebilecek açıklama ve fiillere müdahale amacı gütmektedir. Dolayısıyla anayasal hükümleri ve bu hukuk dalına ilişkin tartışmaları haksız rekabet hukukundan kaynaklanan ihtilaflara taşımak hakkaniyete aykırı sonuçlar verebilecektir. Bu nedenle, haksız rekabet hukukundan kaynaklanan ihtilaflara bu hukuk dalının ilkeleri uygulanmalıdır.

İfade ve basın özgürlüğü ile haksız rekabet ilişkisi, eskiden beri güncelliğini korumakta ve Yüksek Mahkeme içtihatlarıyla belirli bazı ilkeler üzerine oturtulmuş bulunmaktadır. Yüksek Mahkeme'nin bu tür ihtilaflardaki yerleşik uygulamasının memnuniyet verici olduğunu söylemek pekâlâ mümkündür. Ancak son zamanlarda başta gerek basın yayın kuruluşları nezdinde gerçekleşen açıklamalar dikkate alındığında, Türk uygulamasının bilimsel araştırma sonuçlarının yayınlanması konusunda daha dikkatli olunması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bir kimsenin bilim adamı, uzman veya hekim sıfatıyla, özellikle de temel tüketim maddelerine yönelik açıklamalarda bulunması son zamanlarda oldukça sıklıkla karşılaşılan bir durum haline gelmiştir. Bilimsel bir kimlikle yapılan bu tür açıklamalarda, bir ürün hakkında halk sağlığını tehdit ettiği yönünde açıklamalarda bulunulması durumunda, bu açıklamaların bilimsel ortamlarda ve tartışmalarda gerçekleşip gerçekleşmediği, hangi bilimsel inceleme, analiz ve deneylere dayandığı, araştırma sonucu ortaya çıkan bulguların kesinlik arz edip etmediği gibi unsurlar mutlaka ama mutlaka dikkate alınmalıdır. Bilim adamı veya uzman sıfatıyla yapılan açıklamalara konu olan araştırma, çağın ve bilimin gerektirdiği teknolojik ve bilimsel yöntemlerden uzak ise, bulgular bilimsel manada

kesinlik arz etmiyorsa, bilimsel bir tartışmaya dikkat çekmek yerine bu bulguları değişmez doğrular olarak sunma amacı güdülüyorsa burada artık bilim ve sanat özgürlüğünün sınırlarının fazlasıyla aşıldığı sonucuna varılmalıdır. Özellikle de kullanılan kelimeler, ve varsa kullanılan görsel ve grafikler, mutlaka dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamının tesisi amacına uygun olmalıdır. Son olarak bu açıklamaların hangi platformda gerçekleştiği ve ne tür bir kitleye hitap ettiği temel kriter olarak dikkate alınmalıdır. Bilimsel bir toplantıda araştırmaya dikkat çekmek amacıyla kullanılan ifadeler kötüleme teşkil etmeyecekken aynı açıklamalar, basın yayın kuruluşları aracılığıyla ulaştığı kitlenin ortalama bir tüketicisi nezdinde, açıklamada bulunanın uzman veya bilim adamı sıfatını taşımasının da vermiş olduğu referansla, kötüleyici ve tüketici davranışını olumsuz etkileyici bir durum olarak görülebilecektir. Bu açıdan bakıldığında, bilim adamı veya uzman sıfatıyla yapılmakta olan açıklamaların oldukça büyük bir kısmının kötüleme suretiyle haksız rekabet fiilinin kapsamına girdiği göz ardı edilmemelidir. Gerek halk sağlığının gözetilmesi, gerek özel girişimin desteklenmesi, gerekse de bilimsel gelişmenin desteklenmesi açısından bu tür bir ilkenin uygulamaya hâkim olması gerekli ve yeterlidir.

KISALTMALAR CETVELİ

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Art	: Artikel
Aufl.	: Auflage
BGE	: Bundesgerichts-Entscheidungen - Schriftensammlung über Entscheidungen des schweizerischen Bundesgerichts
BGer	: Bundesgericht
Bkz./bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
CJ GE	: Cour de Justice (Genève)
dn.	: dipnot
E.	: Esas No
eTTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
Hrsg.	: Herausgeber/in
K.	: Karar No
Krş.	: Karşılaştırınız
lit.	: litera
m	: madde
N.	: Paragraf Numarası
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SMI	: Schweizerische Mitteilungen über gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht
T.	: Tarih
TD.	: Ticaret Dairesi
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
UWG	: Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb
vd.	: ve devamı/ ve diğerleri
Y.	: Yargıtay

KAYNAKÇA

- ARKAN, Sabih, *Ticari İşletme Hukuku*, 19. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2014.
- AYHAN, Rıza, *Ticari İş - Ticari İşletme - Tacir - Ticaret Sicili - Ticaret Unvanı - Haksız Rekabet*, Sempozyum - Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu (12-13 Nisan 2013), Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XVI (2012), S: 3-4.
- BAUDENBACHER, Carl/GLÖCKNER, Jochen, *Lauterkeitsrecht - Kommentar zum Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Helbing & Lichtenhahn, Basel-Genf-München 2001.
- BERGER, Mathias, *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) - Basler Kommentar*, Hilty/Arpagaus (Hrsg.), Helbing & Lichtenhahn, Basel 2013.
- ÇELİKBAŞ, Nil Merve, *Haksız Rekabette Yazılı Basının Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.
- DAVID, Lucas/JACOBS, Reto, *Schweizerisches Wettbewerbsrecht*, 5. Aufl., Stämpfli, Bern 2012.
- DOĞANAY, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, 4. Bası, Beta, İstanbul 2004.
- DÖNMEZ, İrfan, *Markalar ve Haksız Rekabet Davaları*, 2. Bası, Beta, İstanbul 1992.
- ERDİL, Engin, *Haksız Rekabet Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.
- HOFER, Lorenza Ferrari/VASELLA, David, *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht - Wirtschaftsrechtliche Nebenerlasse: KKG, FusG, UWG und PauRG*, Amstutz, M. (Hrsg.), 2. Aufl., Schulthess Verlag, Zürich 2012.
- İMREGÜN, Oğuz, *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*, 13. Bası, İstanbul 2005.
- JUNG, Peter, *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Stämpfli Handkommentar, Spitz/Jung (Hrsg.), Stämpfli, Bern 2010.
- KARAHAN, Sami, *Ticari İşletme Hukuku*, 26. Baskı, Mimoza, Konya 2014.
- KARAYALÇIN, Yaşar, *Ticaret Hukuku, I. Giriş - Ticari İşletme*, 3. Baskı, Ankara 1968.
- KIRCA, İsmail, *Bilimsel Araştırma Sonuçlarının Yayınlanması - Haksız Rekabet ve İfade Özgürlüğü*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999.
- KORKMAZ, Ömer, *Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü ve Sınırları*, Yetkin, Ankara 2014.
- NOMER ERTAN, Füsun, *Ticari İşletme Hukuku*, Ülgen/Helvacı vd., 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- ORUÇ, Murat, *Haksız Rekabette Maddi Tazminat Davası*, Seçkin, İstanbul 2009.
- ÖRS, Fahri Halil, *Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet*, Ankara Yayınları, Ankara 1958.
- PEDRAZZINI, Mario M./PEDRAZZINI, Federico A., *Unlauterer Wettbewerb - UWG*, 2. Aufl. Stämpfli, Bern 2002.

- PEKDİNÇER, R. Tamer, *Haksız Rekabet ve Marka Hukukuna İlişkin Bilirkişi Raporları ve Mütalaalar - Yüksek Mahkeme Kararları ile Birlikte*, Legal, İstanbul 2015.
- POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.
- SPITZ, Philippe, in: *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Stämpflis Handkommentar, Spitz./Jung (Hrsg.), Stämpfli, Bern 2010.
- TANJU, Erhan, *AİHM Kararları Işığında İfade ve Basın Özgürlüğü*, Seçkin, Ankara 2012.
- TEOMAN, Ömer, *Ticari İşletme Hukuku*, (Ülgen, / Helvacı, vd.), 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006.
- YASAMAN, Hamdi, *Haksız Rekabet Hukukumuzun Amacı ve Kapsamı*, İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.